

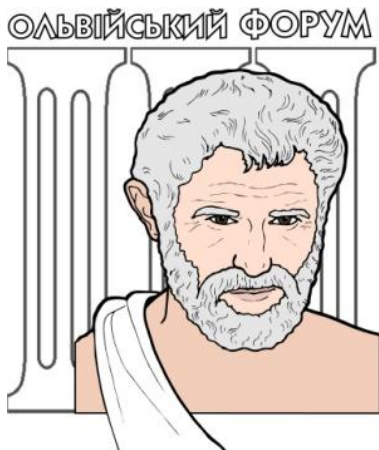
Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Чорноморський державний університет імені Петра Могили

Міжнародна науково-практична конференція

**«ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ – 2013:
СТРАТЕГІЇ КРАЇН ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО
РЕГІОНУ В ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ»**

ТЕЗИ (ЗАГАЛЬНІ)

5-9 червня 2013 р.
Миколаїв – Ялта

«Ольвійський форум – 2013: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі» : тези. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 48 с.

АГРАРНА РОЗПИСКА – ВИД ЦІННИХ ПАПЕРІВ?

Задекларований Україною у перші роки її незалежності перехід до ринкової моделі господарювання вимагав, серед інших, також і зусиль по формуванню і забезпеченню функціонування сучасної системи обігу цінних паперів. Цей процес, розпочатий у 1991 році з прийняттям Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» (зараз втратив чинність), активно триває і досі. Загальні засади обігу цінних паперів сьогодні визначені у статтях 194-198 Цивільного кодексу України, також Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок»; особливості обігу окремих видів цінних паперів визначені низкою спеціальних законів.

Зокрема, ст. 194 Цивільного кодексу України визначає, що цінним папером є документ встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право і визначає взаємовідносини між особою, яка його розмістила (видала), і власником та передбачає виконання зобов'язань згідно з умовами його розміщення, а також можливість передачі прав, що випливають з цього документа, іншим особам. У ст. 195 ЦК України, ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» визначено, що в цивільному обороті можуть бути пайові, боргові, похідні та товаророзпорядчі цінні папери, а існування і порядок обігу окремих видів цінних паперів регламентується законом.

Нещодавно прийнятий Закон України «Про аграрні розписки» ознаменував появу нового виду фінансових інструментів для вирішення нагальних потреб у коштах сільгоспвиробника. На практиці фермери стикаються з двома видами проблем: недостатністю ресурсів для придбання основних засобів (техніки, худоби тощо) та відсутністю оборотного капіталу для закупівлі пального, добрив, насіння та ін. Саме в останньому випадку доцільно використовувати аграрні розписки.

Як свідчать фахівці, з економічної точки зору, аграрна розписка – це ще один інструмент кредитування сільськогосподарських товаровиробників під заставу такого специфічного об'єкту, як майбутній урожай, письмова обіцянка поставити сільгосппродукцію у майбутньому в обмін на отримані тепер ресурси: як-то гроші або матеріально-технічних засоби. Залежно від визначеного розпискою зобов'язання боржника – предмета аграрної розписки (сплатити кошти або розрахуватися по кредиту за рахунок виробленої сільгосппродукції), вони можуть бути фінансовими або товарними.

Закон визначає аграрну розписку як товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах; та встановлює її обов'язкові реквізити, що свідчить на користь того, що аграрна розписка розглядається законодавцем як самостійний вид цінного паперу. Законом передбачена можливість включення до тексту аграрної розписки додаткових умов за домовленістю боржника та кредитора.

Аграрні розписки сьогодні не є єдиним фінансовим інструментом залучення коштів або матеріальних ресурсів під майбутній врожай для сільгоспвиробників; з тією самою метою замість товарних аграрних розписок можуть бути використані форвардні контракти на закупівлю зерна наступного врожаю, а замість фінансових – залучення коштів шляхом випуску облігацій і банківське кредитування під заставу майбутнього врожаю. Тим часом, як зазначають фахівці, для виробників незернових сільськогосподарських культур залучення коштів на етапі ведення посівних робіт і аж до збирання врожаю є проблематичним, а фінустанови неохоче кредитують під заставу майбутній урожай, або консервативно ставляться до його оцінки (можуть видати позику під заставу до 50 % від оціночної вартості).

Крім того, існують ще два інструменти, обіг яких законодавчо врегульований в Україні і які широко вживані у міжнародній практиці. Це – вексель, обіг якого регулюють норми міжнародного вексельного права, яке мінімізує ризики всіх його учасників; і складські документи (складська квитанція, проресте і подвійне складські свідоцтва).

Тому поява нового Закону викликає сумніви щодо його дієвості, оскільки а) існують високі ризики, пов'язані з їх обігом унаслідок недосконалого порядку їх використання і наявності низки сумнівних норм у законі щодо видачі та виконання зобов'язань за аграрними розписками; б) аграрна розписка має багато спільного як із іншими товаророзпорядчими цінними паперами – складськими документами, так і з борговими цінними паперами – заставними, вексями, та похідними – форвардними і ф'ючерсними контрактами і до кінця не відповідає заявленому в законі статусу товаророзпорядчого документа; в) українські фермери не звикли використовувати запозичені кошти для фінансування своєї діяльності.

Серед норм новоприйнятого закону, що можуть утруднити використання аграрної розписки, такі:

- назва «аграрна розписка» залишає відкритим питання, чи можливе застосування до аграрної розписки положень ст. 1047 Цивільного кодексу України, що регламентує видачу розписок на підтвердження укладення договору позики та його умов;

– юридична природа аграрної розписки до кінця не визначена. У Законі прямо не вказано, чи є аграрна розписка цінним папером, чи належить вона до групи товаророзпорядчих, похідних або боргових цінних паперів;

– невиправдане визначення аграрної розписки як товаророзпорядчого документа. Насправді, до товаророзпорядчих аграрних розписок без заперечень належать товарні, а от фінансові, де боржник повинен повернути кредиторів кошти, більше нагадують боргове зобов'язання по типу вексельного;

– безумовність зобов'язання за аграрною розпискою та той факт, що у боржника за загальним правилом примірника аграрної розписки не залишається. Як наслідок, встановити з тексту аграрної розписки зміст зобов'язання у суді для відстоювання сільгоспвиробником своїх прав практично неможливо;

– необхідність нотаріального посвідчення аграрної розписки, що піднімає вартість її обігу;

– документарна форма, що не може бути змінена на бездокументарну, а це не відповідає останнім тенденціям розвитку національного законодавства у сфері обігу цінних паперів;

– аграрні розписки містять прив'язку до конкретної земельної ділянки, посіви з якої є предметом застави за аграрною розпискою. При переході права власності на земельну ділянку не визначено межі обтяжень для наступного власника на користь кредитора;

– кредиторів надані невиправдано широкі права із розпорядження заставленим врожаєм без можливостей контролю з боку боржника-сільгоспвиробника, борг стягується у спрощеному порядку за виконавчим написом нотаріуса, а при порушенні технології вирощування врожаю, щодо якої закон не дає чіткого визначення, недобросовісний кредитор взагалі може безперешкодно ним заволодіти;

– положення ст. 13 Закону про можливість для кредитора, у разі відсутності в натурі предмета застави, звертати стягнення на інше майно боржника, не дає відповіді на питання, чи має такий кредитор якісь переваги перед іншими кредиторами, наприклад, у випадку банкрутства боржника.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Стійка тенденція до зростання величини державного боргу та вплив державних запозичень на соціально-економічний розвиток країни зумовлює зростання уваги науковців до категорії «державний борг». Аналізуючи статистичні показники, можна побачити, що за останні п'ять років величина державного боргу зросла на 326,1 млрд. грн. з 189,4 станом на 31.12.2008 р. до 515,5 на 31.12.2012 р. відповідно. При цьому у 2013 році загальний обсяг державних запозичень запланований в обсязі 135,5 млрд. грн.

Так, зростання кількісних показників державного боргу спонукають науковців та практиків у сфері управління державним боргом зумовлює необхідність подальшої наукової розробки теоретичних основ категорії «державний борг». Визначальним у дослідженні змісту економічного явища є розкриття його сутності та природи. Сутність – це внутрішній зміст предмету, що виражається у єдності усіх його багато чисельних властивостей і відносин. Державний борг являє собою вид відносин між господарюючими суб'єктами, якими з одного боку є держава, яка переважно є позичальником, а також гарантом і кредитором; з іншого боку – юридичні та фізичні особи, які виступають у якості кредитора. Виходячи з цього природу державного боргу можна визначити як всі відносини, що обслуговують боргові відносини держави у всій багатогранності їх форм. Таким чином природа боргу виявляється у його сутності та формі існування.

Основою формування державного боргу є державні позики, що визначаються як кредитні відносини у яких позичальником чи кредитором є держава чи місцеві органи влади. Державні позики є однією з форм залучення грошових коштів на покриття державних видатків і мають соціальний зміст, що визначається природою і функціями даної держави. Державні запозичення характеризуються тим, що тимчасово вільні грошові кошти населення, підприємств, організацій залучаються для фінансування дефіциту державного бюджету через випуск і реалізацію облігацій та інших видів цінних паперів. Державні позики вперше з'явилися в докапіталістичних формаціях у рабовласницькому суспільстві і мали надзвичайний характер. З розвитком виробничих відносин державні позики змінили своє призначення і форму, перетворюючись із засобу покриття військових витрат на засіб мобілізації грошових

коштів для фінансування державних витрат, покриття бюджетного дефіциту, тобто стали певною формою фінансової гарантії розвитку економіки.

В законодавстві та науковій літературі поданий досить змістовний аналіз державного боргу як елемента фінансової системи. Аналізуючи законодавчі документи України у сфері державного боргу, можна навести наступні визначення. Так, у проекті Закону України «Про державний борг України» державний борг визначається як непогашена основна сума боргу за фінансовими зобов'язаннями, що виникли під час державного запозичення та надання державних гарантій у грошовій формі.

Але у Бюджетному кодексі України державний борг – це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави, а також боргових зобов'язань держави, що набирають чинності в результаті виданих гарантій за кредитами, або зобов'язань, що виникають на підставі законодавства чи договору.

Кодексом надається також визначення гарантованого державного боргу як «загальної суми боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України щодо отриманих та непогашених на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено державними гарантіями».

Переходячи до аналізу економічної літератури, варто відзначити, що серед робіт, присвячених даній проблематиці, немає єдиного підходу до визначення поняття «державний борг». О. Р. Романенко надає державному боргу таке визначення: «Державний борг – це сума заборгованості за всіма борговими зобов'язаннями держави, відсотки за нею і невиконані фінансові зобов'язання держави перед суб'єктами економіки».

А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко у фінансовому словнику наводять визначення державного боргу як «загальної суми заборгованості держави внаслідок непогашення позик та невиплати за ними процентів».

О. Д. Василик і К. В. Павлюк стверджують, що «державний борг – це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави, включаючи відсотки за цими зобов'язаннями».

Більш спрощене поняття державного боргу наводять також В. М. Опарін та Е. В. Рогатенюк й І. М. Пожарицька. За ними державний борг – це «сума заборгованості держави усім своїм кредиторам».

Російські економісти Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовський та Е. Б. Стародубцева в «Сучасному економічному словнику» тлумачать державний

борг як «суму заборгованості держави перед зовнішніми та внутрішніми кредиторами». Вони також розглядають поняття гарантованого державою боргу, стверджуючи, що «державний борг складається із заборгованості уряду, місцевих органів влади, державних підприємств, установ і організацій».

Деякі інші підходи до визначення державного боргу використовують представники західної економічної думки. Так, у всесвітньо відомому підручнику Макконнелла Кемпбелла Р. і Брю Стенлі Л. «Економікс» поняття державного боргу визначається як «загальна сума усіх дефіцитів та позитивних салдо державного бюджету, що нагромаджена за всю історію країни».

П. А. Самуельсон та В.Д. Нордхаус у своєму підручнику «Економіка» також визначають державний борг як «заборгованість, накопичену в уряді внаслідок запозичень грошей для фінансування минулих бюджетних дефіцитів».

Ці визначення є цілком логічними та сформовані на основі найважливішої мети здійснення державних запозичень – покриття дефіциту бюджету. Для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються, таке визначення є не зовсім коректним, оскільки тут можливий змішаний спосіб використання державних запозичень: окрім розв'язання проблем бюджету вони можуть бути спрямовані на підтримку інвестиційних програм, розвиток матеріального виробництва та на розв'язання проблем платіжного балансу.

Більш ґрунтовний підхід до визначення сутності державного боргу використовують С. І. Юрій, В. І. Стоян та М. Й. Мац. «Державний борг за своєю економічною сутністю визначає економічні відносини держави як позичальника з її кредиторами (резидентами та нерезидентами) з приводу перерозподілу частини вартості валового внутрішнього продукту на умовах строковості, платності та повернення». Проте, це визначення також повністю не розкриває внутрішню природу цього явища, оскільки не врахована специфіка його прояву в межах окремої держави.

Найбільш вдало сформовано підхід до розкриття внутрішньої природи державного боргу у Ю.М. Воробйова та О.І. Гриценко. Науковці пропонують розглядати державний борг не як просту суму боргових зобов'язань із нарахованими відсотками, а як явище, яке включає:

1) об'єктивно обумовлену необхідність держави, її установ і організацій в умовах ринкової економіки запозичувати та використовувати додаткові фінансові ресурси для виконання обов'язкових функцій держави і надання різних суспільних благ суб'єктам соціально-економічної системи, що формує державний борг;

2) суму коштів, що сформована за рахунок узятих державою та її

установами й організаціями зобов'язань за основним боргом та відсотків по ньому, а також зобов'язань і відсотків щодо інших економічних суб'єктів, за яких держава надала свої гарантії;

3) систему фінансово-економічних, організаційно-управлінських юридичних та соціальних заходів щодо формування, перерозподілу використанню позикових коштів та їх повернення з урахуванням установленим відсотків, термінів, обсягів, а також управління позиковими коштами з метою запобігання фінансової неспроможності держави.

Таке розширене тлумачення сутності державного боргу впливає з його економічної природи, механізму формування й обслуговування, юридичних і соціальних наслідків, що пов'язані з сукупністю інтересів усіх суб'єктів соціально-економічної системи.

Таким чином, враховуючи розглянуті визначення категорії «державний борг», автор пропонує уточнити це визначення: державний борг – це об'єктивно обумовлене явище, яке виникає внаслідок функціонування держави та її економічних агентів та являє собою сукупність прямих та гарантованих цією державою зобов'язань перед резидентами та нерезидентами за непогашеними позиками та нарахованими за ними відсотками».

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Сьогодні постійно зростаючі тенденції якості європейської освіти українські вищі навчальні заклади постали перед проблемою конкурентоздатності на світовому ринку, що спонукає замислитися над проблемою модернізації вищої школи України.

Міжнародна співпраця університетів є невід'ємною складовою інноваційного розвитку вищої школи Рух вперед кожного вищого навчального закладу відбувається тому, що університети включені в динаміку розвитку як суспільства в країні, так і в єдиний освітній простір у світі. І ці глобалізаційні процеси мають відношення до освітньої сфери. Тому ми повинні реагувати на ці виклики.

Враховуючи тенденції розвитку сучасної освіти і науки, процеси глобалізації та регіональної інтеграції, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки прагне здобути не лише національне визнання, але й високий міжнародний статус. Саме тому велика увага приділяється міжнародній діяльності, як одному із пріоритетних напрямків розвитку Університету, яка спрямована на інтеграцію Університету до європейського та світового освітньо-наукового простору. Університет спрямовує свою діяльність на розширення та поглиблення міжнародних контактів, підвищення авторитету у світі, сприяє покращенню рівня кваліфікації викладачів та студентів шляхом координації науково-педагогічних контактів із відповідними інституціями за кордоном.

Сьогодні Університет стає головним осередком наукової думки в регіоні. Він забезпечує формування всебічно розвиненої особистості з високим рівнем професійної кваліфікації, здатної самостійно креативно мислити, виконує місію інтеграції держав регіону українсько-польсько-білоруського прикордоння на базі передових напрямів наукових досліджень, ідеї європейської єдності. Університет має проводити дослідження на найвищому світовому рівні, готувати висококваліфікованих, винахідливих, ініціативних і креативних випускників, здатних конкурувати на європейському та світовому ринках, які генеруватимуть нові ідеї для суспільного прогресу на демократичних і патріотичних засадах.

Наш Університет ставить за мету стати кращим вищим навчальним закладом держави й увійти до складу провідних університетів Європи,

розвиватися відповідно до потреб Волині та Східноєвропейського регіону. Ставлячи такі стратегічні цілі, Університет має бути відкритим для громадян усіх країн Європи та світу, забезпечуючи умови для:

- якісної мовної підготовки,
- міжкультурного спілкування й можливості міжнародної освітньої та наукової комунікації,
- мобільності студентів і науковців,
- забезпечити можливість дистанційного навчання з використанням передових інформаційно-комунікаційних технологій,
- орієнтуватися на виняткову інноваційність у науково-дослідній, навчальній і організаційній роботі у поєднанні з традиційними академічними цінностями.

На виконання поставленого Президентом України завдання з відновлення економічного зростання й модернізації економіки країни було прийнято Програму економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» та затверджено Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження

Національний план дій на 2013 рік охоплює широкий набір стратегічних перетворень багатьма напрямками. Четвертим розділом цього плану є **Реформа освіти та розвиток науково-технічної сфери яка включає:**

- Удосконалення системи управління освітою,
- Забезпечення доступності, підвищення якості та конкурентоспроможності освіти
- Підвищення ефективності формування державного замовлення та фінансування освіти
- Розвиток науки та інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності національної економіки

СНУ імені Лесі Українки стане централізованою установою, яка забезпечить потреби регіону у висококваліфікованих фахівцях, котрі здобудуть інтегровані знання.

- Глобальний світ – нові правила поведінки людини.
- Здійснювати підготовку студента глобального світу це означає здійснювати підготовку інтернаціональної людини.
- Показник освіченості кожної людини – це показник розвитку держави.

Університет використовуватиме досвід провідних вищих навчальних закладів і наукових установ країн Європейського Союзу, сприятиме поглибленню наявних зв'язків та налагодженню нових контактів між навчальними закладами Європи. Він формуватиме європейську свідомість

молоді, що в довгостроковій перспективі дасть змогу місцевим підприємствам, фірмам, організаціям, державним установам залучати високопрофесійні кадри зі знанням особливостей комунікації в умовах глобалізації, європейської інтеграції та транскордонного співробітництва, що позитивно впливатиме на реалізацію стратегії європейської інтеграції України.

Україна планує підписати угоду про Асоціацію Україна – ЄС на саміті Східного партнерства у Вільнюсі, який відбудеться у листопаді цього року.

Наукові дослідження найвищого світового рівня – головний пріоритет Університету. Їхні результати мають становити базу ринкової оферти навчального закладу, інтегруватися до освітніх програм. Інструментом розвитку науки будуть наукові фонди університету, покликані підтримувати молодих учених.

Сьогодні серед головних цілей розвитку науки – розвиток міжнародного виміру наукових досліджень (посилення міжнародного обміну науковців, активне залучення фінансових засобів із закордонних джерел, просування результатів досліджень на зарубіжних ринках, кардинальне збільшення кількості публікацій у провідних зарубіжних наукових виданнях).

Нам потрібно переглянути роботу кафедр та наукових колективів, а також посилити їх міжнародну діяльність, особливо в напрямку співробітництва з країнами Європейського Союзу, Дунайського регіону; розпочати активну роботу щодо участі вітчизняних університетів у програмі Європейського Союзу «Горизонт 2020», яка дозволить вдосконалити виконання науково-дослідних та інноваційних проектів та підвищити їх ефективність.

Головним у науковій стратегії університету є практичне спрямування передових фундаментальних досліджень, комерціалізація наукових розробок, передусім в аспекті перспектив європейської інтеграції нашої держави.

Участь та реалізація міжнародних проектів є одним з ключових пріоритетів розвитку міжнародної діяльності СНУ імені Лесі Українки. Реалізація таких проектів, зокрема у партнерстві, дає змогу покращити як матеріально-технічну базу, так і рівень наукових досліджень, загальний рівень підготовки та практичних навичок професорсько-викладацького складу та безпосередньо студентів.

За період з 2004 р. в Університеті було успішно реалізовано 25 міжнародних проектів у партнерстві з науковими закладами Польщі, Німеччини, США, Білорусії, Чехії та ін. 8 проектів реалізуються в даний час.

Виходячи з загальносвітових тенденцій закріплення моделі «економіки знань», подальшу свою діяльність в у цій сфері Університет спрямовуватиме на розвиток науково-технічних та прикладних проєктів (створення лабораторій, дослідних центрів) та підвищення якості освіти, її доступності й реалізації концепції «Освіта протягом усього життя».

У сфері освітньої діяльності Університет зацікавить молодь різних країн перспективою здобуття європейської освіти майбутнього, безпосереднього досвіду й участі в процесі інтеграції Європи, пропонуючи широкий спектр освітніх послуг, даючи можливість навчатися і за популярними, і за унікальними напрямками. Студенти зможуть обирати міжфакультетські, міжуніверситетські й міжнародні програми. Особливої ваги необхідно надавати інтердисциплінарним і новим напрямкам, пов'язаним із новітніми технологіями. Університет активно розвиватиме й постійно актуалізуватиме ofertу програм післядипломної освіти та курсів підвищення кваліфікації, перекваліфікації для потреб бізнесу, державної адміністрації, самоврядування й інших суб'єктів та інституцій. Буде реалізовано ефективне середовище дистанційної освіти, упроваджено програми підготовки студентів і слухачів іноземними мовами, насамперед у партнерстві із зарубіжними університетами. Студенти матимуть можливість для участі в додаткових сертифікатних програмах, орієнтованих на динамічні потреби ринку праці.

Наша мета – інтернаціоналізація освіти (збільшення кількості занять, які проводяться іноземними мовами, стимулювання мобільності студентів і науково-педагогічних працівників, реалізація спільних освітніх програм із закордонними навчальними закладами).

На порі – реалізація програм «подвійних» дипломів, зокрема в межах програм міжнародних студентських обмінів.

Численні договори про співробітництво з університетами європейських та інших країн, установами й організаціями, підприємствами дають можливість студентам користуватися найновішими міжнародними програмами в галузі освіти й науки, здобувати практичні вміння на території ЄС.

Університет відкритий для іноземних студентів і підтримує різні форми їхньої участі (у т. ч. дистанційної) в програмах підготовки бакалаврів, магістрів, докторантів, слухачів післядипломної освіти й курсів підвищення фаху чи перекваліфікації. Збільшення кількості іноземних студентів (перспективним варто вважати показник 10 % від загальної кількості студентів) дасть можливість повною мірою реалізувати науковий та освітній потенціал університету. Велика кількість іноземних студентів дасть можливість пізнання багатой європейської історії та культури в межах обмінів і особистого досвіду.

Переорієнтація цінностей – це ідея самореалізації людини в сучасному суспільстві.

Бути успішним означає бути багатим

Основою якісної освіти є культура освіти.

ПРОБЛЕМА АКАДЕМІЧНОЇ СВОБОДИ ТА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ АВТОНОМІЇ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Не буде перебільшенням теза про те, що суспільство у сьогоденні привчається жити у глобальному середовищі. Осмислення процесів глобалізації як закономірних, всеохопних, об'єктивно-суб'єктивних та суперечливих представлено у працях, Робертсона, Бека, Бехманна та інших соціологів. Освіта належить до важливих векторів глобалізації, оскільки не тільки не залишається осторонь цих процесів, а й активно залучається до них. Так, навколо освіти групуються багато ключових питань глобалізації: стратегія інтерналізації; транснаціональна освіта; забезпечення міжнародної якості; підприємницькі підходи до функціонування освіти; регіональна і міжрегіональна співпраця; інформаційна і комунікаційна технології та віртуальні навчальні заклади; поява нових освітніх посередників – провайдерів освіти; проблеми рівноправності та доступності освіти тощо. В цілому, парадигмально – глобалізація освіти означає цілісність освіти, взаємодію й об'єднання різних національно-державних систем освіти в майбутню єдину світову систему освіти.

Як відомо, у сьогоденні саме університети є основним типом закладу вищої освіти, що найбільш повно виражає й реалізує місію, завдання і функції вищої освіти. Одним з новітніх механізмів, що сприяє ефективному функціонуванню сучасних університетів є принцип університетської автономії. Завдяки реформаторським зусиллям низки вітчизняних університетів – НТУУ «КПІ», Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Львівського національного університету ім. І. Франка та інших, в Україні поступово акумулюється досвід напрацювання та реалізації європейської моделі університетської автономії та академічних свобод. Одним з перших почав втілювати її в життя НТУУ «КПІ». Як зазначає ректор НТУУ «КПІ» академік М. З. Згуровський, усвідомлюючи той факт, що тільки конкурентоспроможна освіта і наука на європейському і світовому просторі є підґрунтям для ефективного розвитку держави, ми поставили перед собою мету перетворити КПІ на ВНЗ високого європейського рівня. Саме тому у 2004 році КПІ підписав Велику хартію університетів Болонської співдружності, маючи наміри розвивати європейські стандарти автономії і академічних свобод, зберігаючи при цьому напрацьовані більш ніж за 100 років традиції

інженерної освіти Київської політехніки. Але на часі постали завдання переорієнтації національної системи вищої освіти і науки в цілому на підготовку такого людського капіталу, який би забезпечив інноваційний розвиток країни та зростання її конкурентоспроможності. Це передбачає, зокрема, розширення університетської автономії у відповідності з європейськими нормами, введення у вищу освіту України загальноєвропейської системи обліку навчальної роботи студентів (European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)), посилення взаємодії вищої освіти і ринку праці, встановлення принципу рівності ВНЗ усіх форм власності та їх професорсько-викладацького складу, підвищення соціального захисту викладачів і студентів, розширення доступу молоді до вищої освіти незалежно від соціального і матеріального стану, протидію корупції у вищій освіті та інші передові європейські норми [Згуровський, 2013].

Соціологічні аспекти концепту автономії університетів передбачає аналіз внутрішніх і зовнішніх контекстів їх діяльності, а також основних параметрів університетської діяльності. Автономія не робить університети вільними від суспільства, від необхідності задовольняти його потреби не тільки в підготовці кадрів, виробництві наукових знань і створенні нових технологій, але й у підтриманні культурного рівня, задоволенні культурних потреб місцевих громад, найближчого соціального середовища [Бакіров, 2012:39-45]. Новітній баланс свободи і відповідальності університету передбачає максимальну прозорість і відкритість, тобто більший громадський контроль, тісну співпрацю із ЗМІ, бізнесом, роботодавцями тощо. Посилення університетської автономії пов'язане із значним посиленням внутрішньоуніверситетської демократії, контролю над керівництвом з боку колегіальних органів університетського самоврядування. На особливу увагу заслуговує проблема розвитку студентського самоврядування в контексті визначення напрямів вдосконалення організації навчальної роботи та професійної підготовки. Розробка різних аспектів проблем університетської автономії також потребує координацію роботи різних європейських та українських освітніх комісій та асоціацій, що опікуються проблемами впровадження основних принципів Болонського процесу (Асоціація європейських університетів, Європейський центр вищої освіти тощо).

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В ПРЕДМЕТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Останнім часом, коли відбуваються суттєві зміни у соціальному та політичному житті країни, спостерігається активізація реформістських тенденцій щодо зміни доктринальних підходів до визначення місця, ролі та предмета адміністративного права. Демократизація суспільства призвела до появи нових адміністративно-правових інститутів, наприклад, «адміністративних послуг», «адміністративних угод». Суттєвих змін зазнає правова термінологія. Зазначене не могло не вплинути на трансформацію предмета адміністративного права, яка відбувається за декількома напрямками.

Окремі інститути, що раніш розглядалися як частина адміністративного права сьогодні відмежовуються в споріднені, але самостійні галузі права. Ускладнення окремих видів правовідносин, їх розповсюдженість та специфічність правового регулювання створюють підстави для такого відмежування, наприклад фінансового права, митного права, інформаційного права тощо. Відбувається становлення як галузі права адміністративного процесу, тривають дискусії про існування адміністративно-господарського права.

Змінюється погляд на зміст правовідносин, що повинні включатися до предмету адміністративного права, за рахунок чого відбувається його розширення. Так, у радянський період в адміністративно-правовій теорії не прийнято було вести мову про регуляторну діяльність адміністративних органів. Перевага надавалась прямому управлінському впливу з боку держави – державному управлінню. Сьогодні ж, регулювання визнається пріоритетним завданням. Прийнятий 11 вересня 2003 року Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» визначає сутність регуляторної діяльності. До розробників та реалізаторів регуляторної політики зазначений закон відносить як органи виконавчої влади, так і органи місцевого самоврядування.

Слід нагадати, що за радянського періоду поняття місцеве самоврядування не існувало. Місцеві ради народних депутатів та їх виконавчі комітети входили до єдиної системи радянських державних органів. Тому адміністративне право, предметом якого були відносини, пов'язані з державним управлінням, своїм регуляторним впливом охоплювало організуючу діяльність всіх публічних органів держави.

Розмежування на державну владу та місцеве самоврядування відбулося 26.03.1992 року відповідно до нової редакції Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування». Пізніше це положення було закріплено у Конституції України. З цього моменту вже не можна стверджувати, що органи місцевого самоврядування здійснюють державне управління, так як від нього відмежувався новий вид публічної управлінської діяльності – самоврядне управління. Будучи різними проявами публічно-владної діяльності, державне управління та самоврядне управління мають велику кількість спільних рис – організуючий характер, юридична владність, імперативність, постійність та безперервність, тощо. Внаслідок наукового консерватизму адміністративної науки та прихильності до сталих традицій, науковці та автори підручників ще досить тривалий час продовжували визначати державне управління як основну ознаку предмету адміністративного права, а в курсі адміністративного права чомусь розглядали управлінську діяльність органів місцевого самоврядування.

Відбуваються й інші демократичні зміни у відносинах за участю органів публічного управління. 6 вересня 2012 року був прийнятий Закон України «Про адміністративні послуги». В свою чергу, Кодекс адміністративного судочинства України закріпив та визначив поняття «адміністративний договір». В практику входить обговорення з громадськістю проектів управлінських рішень. На розгляді Верховної ради України знаходиться Проект Адміністративно-процедурного кодексу України. За таких умов цілком справедливо що відбувається перегляд поглядів на адміністративні правовідносини та відповідно на зміст предмету адміністративного права.

Від суто односторонньо владних імперативних відносин між суб'єктом публічного управління та приватним суб'єктом держава переходить до координаційних відносин, за яких розробка кінцевого рішення відбувається на демократичних засадах, з урахуванням думки та політичної волі громадськості, а в основі діяльності державних органів полягає не владарювання, а адміністративне обслуговування (надання адміністративно-сервісних послуг) громадянам країни. Реалізується закріплена в статті 5 Конституції України правова доктрина, відповідно до якої єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Зазначена трансформація відносин дозволяє говорити про те, що від управління влада переходить до адміністрування суспільного життя країни, як до більш м'якого та більш демократичного інструменту.

Термін «адміністрування» вже введений в юридичний обіг. Діючий Податковий кодекс України містить цілий розділ, присвячений адмініструванню податків та зборів. Низка інших законодавчих актів (переважно з фінансових питань) також характеризують публічну діяльність державних органів та органів місцевого самоврядування, яку раніш визначали як державне управління, через термін публічне адміністрування. Водночас, слід зазначити, що сьогодні відсутнє визначення публічного адміністрування, як правової категорії. Законодавство не встановлює загально-формальних ознак для цього виду діяльності. Втім, поняття державне управління теж законодавчо не визначалось, що не заважало говорити про його наявність. Про зміст адміністрування можна робити висновки з комплексного аналізу норм правових актів, які регулюють окремі елементи публічної діяльності, що входить до змісту адміністрування. Такими елементами є організаційна діяльність, контрольно-облікова діяльність, надання консультацій та інформаційне забезпечення, застосування примусових заходів, в тому числі адміністративної відповідальності тощо.

Підсумовуючи, можна сказати, що на зміну державному управлінню прийшло публічне адміністрування, яке характеризує діяльність на лише державних органів, а й органів місцевого самоврядування, має владно-координаційний обслуговуючий характер, здійснюється не лише шляхом управління, а також шляхом регулювання відносин між людьми та їх колективами. Водночас, публічне адміністрування потребує законодавчого закріплення його визначення, формальних ознак, завдань та принципів, форм та методів реалізації. В теорії адміністративного права термін «публічне адміністрування», поряд с термінами «публічна адміністрація», «належне врядування», повинні прийти на заміну термінології, пов'язаної з державним управлінням. Це наблизить національну юридичну доктрину до світової практики, до законодавства Європейського Союзу в якому прийнято говорити саме про публічне адміністрування, а не про державне управління.

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ АКЦІОНЕРІВ

Акціонерне товариство є найбільш поширеною і перспективною формою здійснення підприємницької діяльності. Сучасне українське законодавство в більшості питань сприйняло підходи, запропоновані європейським правом: встановило достатньо жорстку процедуру створення і підтримки статутного капіталу товариства, врегулювало питання, що стосуються реорганізації, створення філій та представництв, узаконило існування товариств з одним учасником. Однак ряд моментів, що стосуються діяльності акціонерних товариств, відчують нестачу правового регулювання – в першу чергу це стосується питань реалізації та захисту прав акціонерів.

Існуючі правові механізми захисту прав акціонерів в силу ряду причин фактично не гарантують своєчасної та ефективною реалізації майнових і немайнових прав акціонерів. Як показує судово-арбітражна практика розгляду корпоративних спорів, акціонер, як основний учасник акціонерних правовідносин, часто не має можливості відновити порушене право та усунути наслідки його порушення.

Серед найбільш поширених порушень прав акціонерів можна виділити наступні. 1. Порушення права брати участь в управлінні акціонерним товариством. Група порушень права на участь в управлінні товариством досить різноманітна. Так, серед них зустрічаються: порушення порядку повідомлення про загальні збори акціонерів, у тому числі строків та способів повідомлення про збори; ненадання акціонерам можливості ознайомитися з документами, пов'язаними з порядком денним зборів; порушення вимог щодо порядку денного (наприклад, некоректне формулювання питань порядку денного); порушення порядку реєстрації акціонерів для участі у загальних зборах, в тому числі недопущення акціонерів до реєстрації; прийняття рішень з питань, не включених до порядку денного; проведення загальних зборів акціонерів за відсутності кворуму та інші.

Наприклад, порушенням прав акціонерів є прийняття на загальних зборах рішень на виконання пункту порядку «Різне». У цьому випадку для захисту свого права на участь в управлінні товариством акціонер може подати позов, спрямований на визнання недійсними рішень зборів акціонерів, з питань не включених до порядку денного, а розглянутим в рамках пункту порядку «Різне».

Іншим поширеним порушенням прав акціонерів на прийняття участі в управлінні акціонерним товариством є порушення порядку скликання загальних зборів акціонерів, зокрема, порядку повідомлення про проведення загальних зборів акціонерів, встановленого статтею 35 Закону України «Про акціонерні товариства». Вимоги закону до порядку скликання загальних зборів акціонерів та строку їх повідомлення покликані дати можливість акціонерам реалізувати своє право на участь у загальних зборах акціонерів, внести свої пропозиції щодо порядку денного. ВСУ в Листі від 01.08.2007 р. роз'яснив, що права акціонера слід вважати порушеними внаслідок порушення вимог закону про скликання і проведення загальних зборів акціонерів, якщо акціонер не зміг взяти участь у загальних зборах, належним чином підготуватися до розгляду питань порядку денного, внести пропозиції щодо порядку денного, зареєструватися для участі у загальних зборах і т. д.

2. Порушення переважного права акціонерів ПрАТ на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами товариства. Протягом багатьох років питання свободи відчуження акціонером акцій ПрАТ був одним з центральних питань, з яким були пов'язані неоднозначні трактування. Відсутність механізму реалізації переважних прав на придбання акцій ПрАТ, закріпленого в законодавстві або статуті товариства, породжує неоднозначну правову ситуацію і дає підстави для неоднозначного судової практики.

3. Порушення прав акціонера на отримання інформації про діяльність акціонерного товариства може полягати, наприклад, у відмові надати акціонеру для ознайомлення балансів, звітів про фінансово-господарську діяльність товариства, протоколи ревізійної комісії, протоколи зборів органів управління товариства. Ці документи товариство зобов'язане надавати акціонеру на його вимогу з урахуванням абзацу третього частини першої статті 88 Господарського кодексу України та пункту 4 статті 25 Закону України «Про акціонерні товариства». Проте, якщо в установчому документі товариства не закріплені права акціонерів на отримання засвідчених копій цих документів, то відмова товариства у видачі таких завірених копій не може вважатися порушенням прав акціонера, оскільки законодавство зобов'язує товариство надавати зазначені документи тільки для ознайомлення.

Практика попередження зазначених порушень дає змогу виділити окремі способи захисту прав акціонерів. Наведемо деякі з них.

1. Мінімізація та консолідація акцій. Найпростіший спосіб, що дозволяє, з одного боку, скоротити обсяги декларованого прибутку, щоб мінімізувати оподаткування податком на прибуток, і здійснити,

тим не менш, виплату дивідендів акціонерам, – розділити статутний капітал товариства на мінімально можлива кількість акцій.

2. Поділ акцій на прості та привілейовані. Інший шлях збереження балансу між інтересами великих і дрібних власників при розподілі отриманого прибутку передбачає обмін звичайних голосуючих акцій товариства, які належать міноритаріям, на привілейовані акції товариства.

В цілому, порушення чи непорушення прав акціонерів залежить від ефективності використання ними різних способів захисту. Правові способи захисту потребують більших затрат часу, але є надійнішими відносно інших. При цьому, вдавшись до них, у акціонера є більші шанси відновити свої порушені права.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ КАРТИНИ СВІТУ, ВТІЛЕНІ В АНГЛОМОВНІЙ ПОЕТИЧНІЙ ДРАМІ

Будь-який поетичний текст містить як індивідуально-авторську концепцію світу, так і універсальну: «зображаючи дійсність, автор викриває себе, і навпаки, висловлюючи свої думки й міркування, він (автор) зображує світ та себе у ньому».

У контексті нашого дослідження концептуальний простір англомовної поетичної драми визначаємо як авторський фрагмент концептуальної картини світу, втілений у тексті поетичної драми. Англомовні поетичні драми відбивають різні картини світу: трагедійну, героїчну, драматичну, символістську, абсурдистську. Концептуальна картина світу одного чи кількох творів автора реконструюється через аналіз мовного матеріалу цих творів, але сама по собі мова формується поетом залежно від його індивідуального світочуття та суб'єктивного осмислення дійсності. Концептуальну картину світу трагедійного, слідом за В. Г. Ніконовою, розуміємо як сукупність мовних ментальних структур художнього світу письменника, що реалізують естетичну категорію трагічного як своєрідну форму відображення життєвих протиріч.

Аналізованим поетичним драмам притаманне поєднання таких концептуальних картин світу, як трагедійної та героїчної. Специфіка картини світу *героїко-трагічного* вбачається у її мовній репрезентації, а саме через актуалізацію її домінантного, на наш погляд, складника – пафосу, у даному випадку це героїчний та трагічний різновиди пафосу.

Спираючись на визначення трагедійної картини світу В. Г. Ніконової, у контексті нашої роботи, *драматичну концептуальну картину світу*, втілену в англомовній поетичній драмі, тлумачимо як сукупність моделей, що структурують знання про світ, як той ментальний рівень або ментальна організація, де зосереджено сукупність усіх концептів та їхнє упорядковане об'єднання, що реалізують художньо-естетичну категорію драматичного. Мовленнєве втілення драматичної концептуальної картини світу реалізується, перш за все, словесними поетичними образами, підґрунтям яких є іронія, парадокс, гротеск, оксиморон. Драматичній концептуальній картині світу притаманний драматичний пафос, котрий обіймає усю площину поетичного тексту й домінує у ній. Драматичний пафос як емоційно-смілова домінанта характеризується наявністю колізій, тобто зіткнення характерів, зображуваних персонажів, описуваних подій.

Концептуальну картину світу символічного, втілену в англомовній поетичній драмі, розуміємо як результат складного процесу словесно-образотворчої діяльності драматурга з метою відображення реальної дійсності (або її фрагмента). У символістській поетичній драмі, особливості художнього мислення драматурга, його ідеологія та бачення речей і подій, його індивідуальна інтерпретація світу виражені переважно словесними образами-символами. У межах когнітивного підходу словесний образ-символ визначаємо як імплікативний, макроконтекстуальний, динамічний словесний образ, для якого характерна розщепленість референції та рівноправність вихідного значення і похідного референційного смислу. У поетичному тексті, зокрема в англомовній поетичній драмі, словесний образ-символ виступає засобом вираження художнього концепту. Тобто словесний образ-символ об'єктивує в англомовній поетичній драмі художній концепт, який складається з предметно-почуттєвого, асоціативно-образного та смислового шарів. Формування такого концепту відбувається у процесі смислового розгортання тексту. Взаємопов'язані між собою художні та текстові концепти утворюють концептуальний простір символічного англомовної поетичної драми, в якому вже відбивається символістська концептуальна картина світу драматурга. Символічний пафос, у свою чергу, виступає емоційно-смисловою домінантою, котра скеровує й підпорядковує складники концептуального простору символічного англомовної поетичної драми.

Оскільки концептуальна картина світу пов'язана зі сферою абстрактною, є сукупністю ідей, понять і знань про навколишній світ і принципи його організації, то *абсурдистська концептуальна картина світу*, втілена в англомовній поетичній драмі, характеризується взаємопроникненням та змішанням трагічного, комічного, іронічного й сатиричного. Абсурдистська концептуальна картина світу віддзеркалює абсурдність людської екзистенції в абсурдному хаотичному світі. На жанровому рівні це проявляється у нехтуванні драматичними канонами, застарілими театральними нормами, умовними обмеженнями. Тобто прослідковується тотальна руйнація категоріальної формальної ознаки драматичності, а саме специфічного членування і графічного оформлення в англомовній поетичній драмі. Аналіз поетичних драм свідчить про те, що абсурдистська концептуальна картина світу об'єктивується у тексті через різновиди словесних поетичних образів. В абсурдистській концептуальній картині світу пафос абсурду превалує й характеризується поєднанням трагічного та символічного. Пафос абсурду репрезентується у поетичному тексті переважно амбівалентними та парадоксальними словесними поетичними образами. Відтворення чи вербалізація

абсурдистської концептуальної картини світу нерідко супроводжується семантичним хаосом, порушенням синтагматичних та парадигматичних зв'язків, мовними аномаліями. В абсурдистській концептуальній картині світу виявляється нове бачення міфу, переосмислення якого вбачається у відображенні абсурдистської дійсності у вигляді заново створених персоніфікацій.

Таким чином, в англomовній поетичній драмі постають декілька концептуальних картин світу, котрі визначаються своєю специфікою, оскільки є мовленнєвою репрезентацією індивідуально-авторського поетичного світобачення митця – героїко-трагічна, драматична, символістська та абсурдистська. Вони являють собою сукупність мовних ментальних структур художнього світу драматурга. Концептуальні картини світу є індивідуально-авторськими, значною мірою суб'єктивними та містять риси мовної особистості їх творця.

МІСЦЕ ІНТЕРВЕНЦІЇ В СИСТЕМІ ЗАСОБІВ МІЖНАРОДНОГО ВПЛИВУ ДЕРЖАВИ

При розгляді проблеми інтервенції в міжнародних відносинах, питання щодо термінології, яка використовується, належить до найбільш складних. Проблемність тут полягає, насамперед, як у відсутності системи утверджених термінів, які використовують для визначення різних видів такої діяльності, так і у різноманітних трактуваннях і відмінному концептуальному баченні їх суті. Джерелом останніх є сама природа досліджуваного явища, яке знаходиться на стику політичної й військової наук, а також суттєві відмінності у підходах до нього в працях зарубіжних і вітчизняних авторів.

У контексті з'ясування суті явища інтервенції та його місця в системі засобів міжнародного впливу держави слід розглядати ряд наступних видів діяльності. Отож, під *превентивною дипломатією* розуміють діяльність з метою уникнення конфліктних ситуацій, їх врегулювання до моменту переростання у збройні конфлікти і обмеження масштабів зіткнень, якщо вони вже почались. *Миротворчість (peace making)* – або встановлення миру, охоплює дії спрямовані на те, щоб схилити ворогуючі сторони до згоди, передовсім за допомогою мирних засобів, передбачених розділом VI статуту ООН.

Стаття 33 VI розділу Статуту ООН перелічує основні засоби сприяння миру: переговори, обстеження, посередництво, примирення, арбітраж, судовий розгляд, звернення до регіональних органів або інші заходи за вибором самих учасників конфлікту.

ООН приймала рішення про здійснення миротворчих операцій у випадках, коли: 1) конфлікт перетворювався на реальну загрозу глобальній чи регіональній безпеці; 2) конфлікт був пов'язаний з масовими порушеннями прав людини чи людськими жертвами; 3) конфліктуючі сторони заходили у тупикову ситуацію, що змушувало їх шукати можливості мирного вирішення проблем.

У разі, коли не було використано превентивні засоби, або вони не дали позитивних результатів і конфлікт вибухнув, передбачені два шляхи врегулювання: непримусовими і примусовими засобами. Примусові заходи поділяються на: а) заходи, не пов'язані з використанням збройних сил; б) дії із застосуванням збройних сил. Перші можуть включати повний або частковий розрив економічних відносин, залізничних, морських, повітряних, поштових, телеграфних та інших засобів сполучення, а також розрив дипломатичних відносин. Якщо такі

дії виявляться недостатніми, то Рада Безпеки може вжити таких заходів з участю повітряних, морських або сухопутних сил, як демонстрація, блокада або інші з метою підтримання або відновлення міжнародного миру і безпеки.

Підтримання миру (peace keeping), або «операції першого покоління», – це забезпечення присутності ООН в конкретному регіоні, пов'язане з розгортанням воєнного чи поліцейського персоналу, а нерідко і цивільного; операції, які мають сприяти обмеженню і врегулюванню конфліктів, їх наслідків.

Примус до миру (peace enforcement) – операції, бойові дії сил ООН, у складі яких – контингенти, надані державами-членами. Примус допустимий як для боротьби зі збройною агресією, так і для забезпечення в критичних випадках еффекутивності рішень Ради Безпеки ООН, що не є тотожним врегулюванню конфліктів і наданню допомоги за згодою сторін. Однією з найважливіших ланок у процесі врегулювання міжнародних конфліктів є заходи, спрямовані на остаточне розв'язання спірних проблем і політичних, економічних, соціальних та інших питань з метою зміцнення досягнутого миру та недопущення повторного вибуху насильства, які охоплює сучасний термін *будівництво миру у постконфронтаційний період (peace building)*.

Окрім перелічених вище, Т. Бордачов вказує ще на два поняття, якими доповнилася практика ООН після холодної війни: *гуманітарна інтервенція (humanitarian intervention)* й *розширені операції з підтримання миру (wider peace-keeping)*.

Гуманітарна інтервенція є відносним нововведенням і передбачає здійснення миротворчих операцій без згоди місцевих ворогуючих сторін. Відома як «операції другого покоління», гуманітарна інтервенція, тим не менше, не передбачає активних бойових дій силами миротворців. Одне із найбільш вдалих визначень гуманітарної інтервенції дав К.Грінвуд у статті «Чи існує право на гуманітарну інтервенцію?». На його думку, гуманітарна інтервенція – це «... воєнна інтервенція в країні, яка здійснюється незалежно від згоди її уряду і має на меті запобігти широкомасштабним стражданням і загибелі населення». Характерним у цьому визначенні є поєднання двох основних характеристик явища, а саме «воєнної інтервенції» з намаганням «запобігти ... стражданням і загибелі...». Об'єднання обох понять в рамках однієї формули є характерним як для суті явища, так і для змісту теоретичної дискусії навколо нього.

Інтервенція є одним із найцікавіших і найбільш контрверсійних явищ у сучасних міжнародних відносинах. У загальному сенсі це поняття стосується усіх дій, джерелом яких є будь-який учасник

міжнародних відносин (держава, організація), що має на меті примусити іншого учасника міжнародних відносин до здійснення поступок чи певної діяльності, дотримання певної політичної лінії тощо, з метою отримання власної користі. В юридичному розумінні під інтервенцією розуміємо втручання у справи, що належать до компетенції іншої держави силовим методом.

Класичним у світовій літературі сьогодні вважається визначення втручання, запропоноване англійським ученим Р. Дж. Вінсентом: «Дії, розпочаті державою, групою всередині держави, групою держав або міжнародною організацією, що насильно втручаються у внутрішні справи іншої держави. Це конкретна дія, що має початок і завершення та спрямована проти владних структур держави – об'єкта втручання. Вона не обов'язково законна або незаконна, але вона порушує звичайну модель міжнародних відносин».

Таким чином, складається доволі чітке уявлення про інтервенцію, як про зовнішнє втручання у внутрішні справи. Таке втручання може набирати різних форм і його крайнім виразом слід вважати військову інтервенцію.

Разом з тим, інтервенція характеризується наявністю для неї вагомих підстав, особливо тоді, коли інтервент вдається до застосування сили. В нашому випадку, такими підставами можуть бути зусилля світового співтовариства або окремої держави вплинути на ті процеси, які відбуваються в державі – об'єкті інтервенції.

Підсумовуючи, можна ствердити, що дискусія щодо місця та ролі миротворчої та гуманітарної інтервенції у підтримці міжнародної безпеки може бути зведена до обговорення смислового наповнення цієї формули. Протиріччя поєднання в єдиному формулюванні понять «інтервенція», що передбачає порушення основного принципу державного суверенітету, й «миротворча чи гуманітарна», що характеризують дії з підтримання миру і безпеки, повинно спричинитися або до якісних змін в розумінні першого, або до визнання юридичної неспроможності другого. Це протиріччя є однією з основних проблем вивчення даної теми. І, нарешті, для ефективного здійснення гуманітарної місії інтервент повинен розв'язувати значну кількість політичних і військових завдань, пов'язаних із припиненням конфлікту на усій території країни, чи в її певній частині, що можна визначити як миротворчість у широкому розумінні. На практиці миротворча діяльність повинна поєднуватися з гуманітарною і створювати для неї належні умови. При цьому обидва види діяльності присутні в рамках інтервенції як втручання у внутрішні справи суверенної держави військовими засобами.

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ТРИБОТЕХНОЛОГИИ

Надежность и ресурс большинства механических систем определяются износowymi явлениями, причем параметрические показатели прежде всего зависят от проектных решений, связанных с точностью сопрягаемых деталей и зазоров между ними. Например, повышенные зазоры в камере сгорания двигателя увеличивают выбросы углеводородов с отработанными газами примерно в 10 раз. Доля картерных газов в общем балансе загрязнения составляет около 10 % у новых двигателей и возрастает до 40 % при эксплуатации двигателя с изношенной цилиндропоршневой группой. Постоянно растущая опасность загрязнения атмосферного воздуха как известными (свинец, кадмий, бенз[а]пирен, альдегиды, сажа, полициклические ароматические углеводороды и др.) так и качественно новыми химическими веществами, не указанными в технологических регламентах, заставляет искать пути повышения надежности машин и снижения экологической нагрузки, в том числе от транспорта.

Обеспечение заданного ресурса при сравнительно небольших затратах на проектирование, изготовление и эксплуатацию изделия возможно благодаря применению принципов и методологии триботехнологии.

Этому способствует системно-оптимизационный подход при решении поставленных задач – от выбора материалов, методов упрочнения рабочих поверхностей до обеспечения условий предпускового смазывания. Такой подход дает возможность конструктору и технологу рассматривать задачу достаточной долговечности машины, узла в обобщенном, целостном виде. Появляется возможность направленного планирования, достижения оптимальной долговечности как механических систем в целом, так и отдельных их подсистем.

Для решения задач повышения ресурса могут быть привлечены методы и технологии безопасной приработки, различные способы упрочнения, в частности, дифференциальное упрочнение поверхностей трения, заключающееся в создании различных степеней упрочнения на различных участках одной и той же поверхности, соответствующих разным интенсивностям изнашивания; методики микро- и макро-профилирования поверхностей трения с целью достижения оптимальной шероховатости на пятнах контакта и повышения нагрузочных способностей пар трения и снижения уровня концентрации их нагруженности и т. п.

Например, по технологии макропрофилирования для повышения надежности уплотнения между клапаном и седлом фаску контактирования выполняют с дифференцированным углом наклона. Нижняя часть фаски и клапана на высоте до 1,5 мм имеет угол наклона 45° , совпадающий с углом наклона соответствующей части фаски седла. Верхнюю часть фаски клапана выполняют с углом наклона примерно 43° , и при посадке клапана на седло в начальный период работы этот участок не имеет контактирования. По мере эксплуатации пары поверхность прилегания фаски клапана к седлу непрерывно увеличивается за счет износа седла и вытяжки головки и стержня клапана под нагрузкой. Таким образом, фланкирование фаски по дифференциальным углам наклона ускоряет приработку, обеспечивает герметичность посадки клапана и исключает возможность образования щели между клапаном и седлом за межремонтный ресурс.

Привлечение методик расчета размерных цепей для определения параметров сопряжений позволяет не только правильно назначить зазоры, но и задать предельно допустимые интенсивности изнашивания (увеличения зазоров) пар трения, влияющих на ресурс машины, что в итоге поможет найти нужные сочетания материалов, технологий упрочнения, профилирования и смазки, обеспечивающие заданную интенсивность изменения зазоров. Размерные цепи позволяют учесть взаимное влияние (податливостями, перекосами, температурными деформациями, износами и т. д.) отдельных звеньев и таким образом прогнозировать изменение взаимного расположения звеньев и влияние этих изменений на надежность пары, узла или машины в целом.

ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Інтегральним показником суспільного розвитку, відображенням соціально-економічного і морального стану жителів будь-якої держави, значним фактором формування демографічного, економічного, трудового і культурного потенціалу суспільства є здоров'я людини. У багатьох країнах Європи вже давно склалась ситуація гострої демографічної кризи. Однією з причин цієї демографічної кризи в Європі та Україні є високий відсоток безпліддя. В нашій країні близько 15 % пар, що знаходяться в шлюбі, нездатні зачати дитину. Безпліддя є однією зі складних медико-соціальних проблем, яка все більше набирає актуальності в умовах демографічної і соціальної кризи, що виникла.

Недостатнє бюджетне фінансування охорони здоров'я веде до скорочення гарантованої державної медичної допомоги населенню. Унаслідок цього погіршується якість медичного обслуговування, скорочується можливість профілактики і попередження захворювань, що впливає на стан здоров'я населення

Народження дитини – невід'ємна складова щасливого подружнього життя і найважливіша мета в житті більшості людей, з якою за своїм значенням ніщо не може зрівнятися. Багато подружніх пар звертаються до послуг сурогатних матерів, адже за допомогою саме цієї методики вони можуть мати свою дитину. Досить часто саме близькі люди надають свою допомогу у такій делікатній справі. У Бразилії шістдесятилітня жінка народила, власну онучку, для якої погодилася стати сурогатною матір'ю. Жінка вирішила допомогти своїй 32-річній дочці, яка за медичними показниками не могла виносити дитину, але не тільки близькі родичі та знайомі батьків, інші жінки теж стають сурогатними матерями через бажання допомогти. Абсолютною рекордсменкою серед сурогатних мам дотепер вважають 39-річну англіяку Керол Хорлок, яка успішно виносила і народила 9 малюків для бездітних пар – 6 дівчаток, включаючи двох близнят, і трьох хлопчиків. Остання дитина – Деніел, народилася в серпні 2004 року. На відпочинок між вагітностями рекордсменка відводила собі не більше 6 місяців. Варто зазначити, що англійські закони дозволяють лише безвідплатне сурогатне материнство. Отож Керол одержувала за свої послуги приблизно 3000 фунтів, які не покривали навіть її поточних витрати під час вагітності .

Але крім альтруїстичних мотивів допомоги бездітній сім'ї існує ще й матеріальна мотивація, до того щоб виношувати чужу дитину. Соціально-економічні умови, низький рівень життя в країні, спонукають жінок надавати такі види послуг. В Україні існують достатньо різний прейскурант цін стосовно сурогатного материнства. Батьки-замовники забезпечують сурогатну маму їжею одягом, інколи домівною, доглядають за нею. Все це створює гарні умови для сурогатної мами та її дитини та також є стимулом до участі у такій програмі. Матеріальна винагорода сурогатної мами є достатньо висока, для більшості це є основним видом заробітку для нормального існування як жінки – сурогатної мами так і її сім'ї, а тому після народження першої дитини за програмою сурогатного материнства багато хто йде на повторний курс.

Отже, на сьогоднішній день основною причиною звернення подружніх пар до сурогатних мам є їхня неможливість мати дітей та самостійно виносити дитину. Для багатьох сімей сурогатна мати є останнім шляхом виходу з проблеми безпліддя. Дуже часто родичі та знайомі допомагають генетичним батькам виносити дитину. В інших випадках дитину виношує інша жінка. Дуже часто основною причиною згоди жінки бути сурогатною мамою є матеріальна незабезпеченість та бажання заробити гроші, але бажання допомогти бездітній парі також присутнє у мотивації жінок стати сурогатною мамою.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ДІЙ ЛЮДИНИ ЯК ОБ'ЄКТА ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Відсутність одностайності науковців у вирішенні проблем, пов'язаних з правовою природою об'єктів цивільних прав та правовідносин, неоднозначність визначень у сучасній українській цивілістиці, у чинному цивільному законодавстві робить дослідження цих проблем актуальним, оскільки виникають певні проблеми у правозастосуванні.

Мета цієї статті – визначення правового поняття об'єктів цивільних прав та правовідносин для точності понять та одноманітного їх застосування.

Науковці Д. В. Боброва, О. В. Дзера, І. В. Жилінкова, В. І. Сенчищев, С. С. Алексеєв, О. С. Йоффе, М. Д. Шаргородський, Р. Й. Халфіна, В. А. Лапач, С. Ф. Кечек'ян, Є. О. Суханов, Ю. К. Толстой, В. Єрмоленко, Ж. Завальна та інші надавали суперечливі відповіді на питання, що є об'єктом цивільних прав: це предмети матеріального світу, або це будь-які матеріальні блага, або це фактичні суспільні відносини, або це поведінка самої людини, або навіть сама людина. Найбільш суперечливим у цивілістиці виявилось розуміння дії як об'єкта цивільних прав. В. Єрмоленко стверджує: «Визначення як об'єкта права матеріальних і нематеріальних благ уявляється спрощеною схемою, в якій пропущено одну з'єднувальну ланку – поведінку людей. Право не може безпосередньо впливати на матеріальні чи нематеріальні явища, реалізуючи цей вплив у регламентації діяльності людей, спрямованої на названі об'єкти» [1, с.137]. Убачається, що тут змішуються поняття об'єкта прав з об'єктом правового регулювання; право розуміється тільки як сукупність правових норм, в той само час як у Розділі III Книги Першої Цивільного кодексу України (далі – ЦК) «Об'єкти цивільних прав» йдеться про всі об'єктивні матеріальні та нематеріальні блага, щодо яких законодавством встановлений певний правовий режим.

Підтвердженням того, що дія, поведінка, діяльність чи бездіяльність не є об'єктом цивільних прав, знаходимо у ч. 1 ст. 178 ЦК: «об'єкти цивільних прав можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої...». Хіба може поведінка чи дії відчужуватися? Відчужуватися можуть тільки речі, результати робіт, майнові права як права вимоги тощо. Дія, поведінка людини нерозривно пов'язана із самою людиною, а людина не може визначатися як річ, благо тощо.

О. С. Йоффе та його послідовники виділяють у зобов'язальних відносинах юридичний об'єкт (дії) та матеріальний об'єкт (речі тощо) [2, с. 63]. Такі твердження вважаємо спірними, оскільки дії осіб є підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, поряд з іншими юридичними фактами (ст. 11 ЦК). Тому спірним буде висновок, що об'єктами цивільних правовідносин є підстави виникнення цивільних прав та обов'язків, тобто об'єкти прав та підстави виникнення прав не є тотожними поняттями, тому об'єктами цивільних правовідносин не можуть бути дії. Якщо мова йде про послугу як об'єкт цивільних прав, то тут слід зазначити, що об'єктом договірних відносин послуги є не дія, а результат дії, тобто те, що споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності (ст. 901 ЦК). Результат послуги не має, як правило, матеріалізованої форми, чим відрізняється від результату виконання робіт за договором піддряду.

Також немає однастайності думок цивілістів щодо тотожності словосполучень «об'єкти цивільних прав» та «об'єкти цивільних правовідносин». Про тотожність цих словосполучень стверджують Є. О. Харитонов та Н. О. Санахметова. Однак В.Л. Яроцький вважає, що «словосполучення «об'єкти цивільних прав» та «об'єкти цивільних правовідносин» не можуть бути повністю ототоженні, тому що мають різну сферу термінологічного застосування. Однак за їх допомогою в цивільному праві термінологічно визначаються однакові різновиди матеріальних та нематеріальних благ». Але як відмежувати ці сфери застосування, – В.Л. Яроцький у підручнику не пояснює. В. Єрмоленко, визначаючи відмінності між об'єктом права й об'єктом правовідносин, стверджує, що «врегулювання правом суспільних відносин здійснюється опосередковано через врегулювання поведінки людей. Напрямок впливу вказує на справжній об'єкт права, яким і виступає саме діяльність людей». Однак підтримуємо позицію С. Алексєєва, який вимагав розрізнити об'єкт правовідносин з об'єктом правового регулювання, оскільки об'єкт правовідносин – це ті явища (предмети) навколишнього світу, на які спрямовані суб'єктивні юридичні права та обов'язки.

Убачається, причиною розуміння дії як об'єкта права є спірне ототожнення понять права, по-перше, як сукупності норм, що регулюють діяльність людей (суспільні відносини); по-друге, як права на річ. На нашу думку, ст. 1 ЦК «Відносини, що регулюються цивільним законодавством» слід відмежовувати від поняття «об'єкти цивільних правовідносин» та від Розділу III Книги Першої ЦК «Об'єкти цивільних прав». Якщо мова йде про цивільне право як сукупність правових норм, то це є право в об'єктивному розумінні, та тоді об'єктом

цивільного права є певний об'єкт правового регулювання, суспільні відносини, які опосередковує приватне право. Об'єкти цивільного права та об'єкти цивільних прав відрізняються не тільки як одиниця та множина прав. Вважаємо, що цивільні права, про які мова йде у Розділі III Книги Першої ЦК «Об'єкти цивільних прав», не можна розглядати як об'єкт правового регулювання. Ці цивільні права слід розуміти як об'єктивні права суб'єктів на об'єкти – певні блага.

Отже, об'єкти цивільних прав – це такі правові категорії, що існують об'єктивно, тобто об'єкти цивільних прав є потенційними об'єктами цивільних правовідносин. Якщо об'єкти цивільних прав – це всі об'єктивні блага, щодо яких встановлюється цивільно-правовий режим та щодо яких можуть виникнути правовідносини, якщо відбудуться юридичні факти, то кожне правовідношення виникає між конкретними суб'єктами із приводу конкретних благ на підставі юридичних фактів, тобто має конкретний суб'єктивний характер.

З метою одноманітного застосування правових категорій у теорії цивільного права пропонуємо застосовувати такі поняття:

Об'єктами цивільних прав, правове регулювання яких здійснюється у Розділі III Книги Першої ЦК «Об'єкти цивільних прав», є всі об'єктивні матеріальні та нематеріальні блага, щодо яких законодавством встановлений певний правовий режим. Об'єктом цивільних прав не можуть визначатися дії, а тільки результати дій (результати виконання роботи, результати надання послуги) та інші блага. Об'єкти цивільних прав є потенційними об'єктами цивільних правовідносин, якщо суб'єкти стануть учасниками цих відносин після настання юридичних фактів.

Об'єкти цивільних правовідносин складаються з об'єктів суб'єктивних цивільних прав та обов'язків учасників цих правовідносин – це конкретні блага, із приводу яких в учасників цих правовідносин їх абстрактні можливості, інтереси та необхідність перетворилися на суб'єктивні цивільні права та обов'язки внаслідок здійснення юридичних фактів (дій та подій).

Дії, поведінку, діяльність або бездіяльність не можна визначати об'єктом чи предметом договорів та інших цивільно-правових відносин, дії є підставою виникнення суб'єктивних цивільних прав, поряд з іншими юридичними фактами, та є фактичним змістом правовідносин. Дії, поведінка людини можуть визнаватися тільки об'єктом правового регулювання, про який не йдеться у Розділі III Книги Першої ЦК «Об'єкти цивільних прав».

ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ-ОРЕНДИ ЖИТЛА

Проблема подолання кризових явищ у будівельній галузі та регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з будівництвом житла, є актуальною, та само на її вирішення спрямований Закон України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» (далі – Закон про запобігання) від 25.12.2008р. Саме цим законом було доповнено главу 59 ЦК, яка регулює найм (оренду) житла, відповідною статтею 810-1 про оренду житла з викупом, та у зв'язку з цим внесено доповнення та зміни до ряду статей Цивільного Кодексу (705, 811, 820, 825, 1232-1). До того ж, наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України № 252 від 24.06.2009 р. було затверджено «Примірний договір оренди житла з викупом», в якому визначені всі істотні умови договору, а також передбачені можливі варіанти встановлення додаткових умов договору оренди житла з викупом. На жаль, на сьогоднішній день ще недостатньо висвітлена ця тема у юридичній літературі та чинне законодавство щодо купівлі-продажу-оренди житла є недосконалим.

Метою даної статті є дослідження правової природи договору купівлі-продажу-оренди житла, виходячи із нормативних положень законодавства, вирішення окремих питань відчуження майнових прав орендарем. Питання оренди житла з правом викупу досліджували такі автори, як В. Мосейчук, О. Олійник, І. П. Івашова, В. Крат, О. Сахнюк, С. Строїч, В. Гошовський, Н. Доценко-Белоус та ін.

Законодавче визначення досліджуваного договору надано у ч. 2 ст. 810-1 Цивільного Кодексу України (далі – ЦК). За цим договором оренди житла з викупом одна сторона – підприємство-орендодавець передає другій стороні – фізичній особі (особі – орендарю) житло за плату на довготривалий (до 30 років) строк, після закінчення якого або достроково, за умови повної сплати орендних платежів, житло переходить у власність орендаря. Відповідно до Закону про запобігання орендодавцем за договором оренди житла з викупом може бути виключно підприємство. Що стосується особи орендаря, то тут все навпаки, орендарем може бути тільки фізична особа. Оскільки цивільне законодавство закріплює право на укладення змішаних договорів, в яких містяться елементи різних договорів, то будь-які

суб'єкти цивільних правовідносин мають право укласти договір, який буде містити елементи купівлі-продажу та найму (оренди). Такий договір буде містити елементи як договору оренди, так і договору купівлі-продажу, тому за правовою природою договір про оренду нерухомості з подальшим правом викупу є змішаним договором. Елементом договору оренди є зобов'язання орендодавця надати орендарю майно за плату в тимчасове користування. Ознаки договору купівлі-продажу полягають у тому, що за цим договором відбувається перехід до орендаря права власності на орендоване майно за таких умов: або по закінченню строку оренди; або достроково – при внесенні орендарем всієї викупної ціни за орендоване майно.

І.П. Івашова, яка керується Законом про запобігання, стверджує, що ніякі інші приміщення, придатні для проживання (наприклад садиби) не можуть бути об'єктом оренди житла з правом викупу. Отже, на її думку, законодавством встановлюються певні обмеження щодо об'єкту цієї угоди [1]. В цьому Законі орендодавцями зазначені суб'єкти підприємницької діяльності, оскільки Закон спрямований на подолання кризових явищ у сфері будівництва житла та стимулювання її розвитку. Однак не можна погодитися з позицією І.П. Івашової, якщо ґрунтуватися на диспозитивності цивільного законодавства, а саме, принципу – дозволено все, що не заборонене законом, убачається, що суб'єкти мають можливість самостійно упорядковувати (регулювати) свої відносини, і тому мають право укладати подібні договори щодо інших об'єктів, які відповідно до законодавства не вилучені з цивільного обороту, також ст. 705 ЦК не містить обмежень щодо суб'єктного складу.

Слід вказати, що Закон про запобігання та зазначений вище наказ Міністерства є спеціальним законодавством щодо купівлі-продажу-оренди житла, тому таке правове регулювання діє тільки при зазначених обмеженнях. Загальна правова норма, що міститься у ст. 705 ЦК про договір найму-продажу, є ширшою за змістом, розповсюджується також на правовідносини, не передбачені спеціальним законодавством, та є основою для розвитку правовідносин оренди будь-якого майна з подальшим його викупом та будь-яких суб'єктів цивільного права.

До моменту виплати усіх належних платежів, орендар має право лише користування жилим приміщенням. Орендодавець може здійснювати розпорядження житлом до сплати орендарем орендних платежів у повному обсязі. У разі відчуження даного об'єкту іншій особі, продавець зобов'язаний попередити про всі права третіх осіб на товар, що продається, у даному випадку орендодавець зобов'язаний

попередити покупця про майнові права орендаря, про що зазначається у ст. 659 ЦК. Тому, навіть якщо орендодавець продасть житло (предмет договору оренди), то інтереси орендодавця будуть захищені, його майнові права на житло, що полягають у розмірі сплаченої викупної ціни, можуть бути пред'явлені до нового власника житла та право на оренду та викуп житла зберігаються.

Проблемним питанням є право відчуження орендарем своїх майнових прав за договором оренди житла з правом викупу. В цивільному законодавстві закріплено можливість купівлі-продажу майнових прав, і тому орендар, що не сплатив повністю орендні платежі, має право за згодою орендодавця відчужити належні йому майнові права на нерухомість (частку викупної вартості житла) іншій особі, навіть якщо він не є власником об'єкту, та цій покупець майнових прав на житло, в свою чергу, стає на місце первісного орендаря та продовжує сплачувати орендні платежі до моменту повного викупу житла. Такий договір про відчуження майнових прав за договором оренди житла з правом викупу також потребує нотаріального посвідчення та державної реєстрації, як і первісний договір.

О. О. Сахнюк, В. І. Крат проводять співвідношення між собою права на викуп житла і переважного права купівлі житла, передбачене ч. 2 ст. 822 ЦК та доходять до висновку про подібність цих прав з певними особливостями [2]. Ці особливості можна доповнити тим, що у ч. 3 ст. 810-1 ЦК передбачено право орендодавця розпоряджатися житлом, що знаходиться в оренді, до його повного викупу та це означає, що орендодавець може продати предмет оренди, попередивши покупця про майнові права орендаря та повідомити орендаря про продаж предмету оренди третій особі. Передбачається, якщо б орендар мав фінансові можливості викупити предмет оренди, то він би це зробив. Але якщо в нього немає такої фінансової можливості та предмет оренди продається іншій особі, в договорі оренди житла здійснюється зміна особи орендодавця, при цьому всі інші умови цього договору залишаються без змін, тобто за орендарем залишаються права користуватися житлом, майнові права на сплачену частку вартості житла та право на викуп житла на таких самих умовах, як з попереднім орендодавцем.

Висновки. Убачається, що договір оренди житла з правом викупу є змішаним договором та містить елементи договору купівлі-продажу житла та оренди житла. Предметом договору оренди є житло, яке передається у тимчасове користування. Предметом договору купівлі-продажу є майнові права на житло, що виникають внаслідок

попередньої та щомісячної сплати у розстрочку вартості житла. Ці майнові права є речовими правами орендаря, є товаром, що може відчужуватися орендарем третій особі за згодою власника житла. Вартість цих майнових прав визначається сумою сплачених платежів у розстрочку вартості житла без врахування орендної плати. У разі сплати повної вартості житла майнові права на житло орендаря перетворюються на право власності на це житло. Якщо орендодавець здійснює своє право розпорядження житлом, то майнові права на сплачену частку вартості житла та орендні права орендаря залишаються не порушеними. Нотаріальне оформлення договору та державна реєстрація майнових прав на нерухомість орендаря є гарантією захисту цих прав.

TRADE IMPLICATION OF GREEN PROTECTIONISM IN MODERN WORLD ECONOMY

There has been a major shift in popular views on the environment in the past two decades. Protectionism by developed countries against emerging economy industries is on the rise. The environment for protectionism has been exacerbated by the current global financial crisis.

Green protectionism is:

I. The intentional use of tariffs, government procurement, subsidies or other traditional non-tariff measures to protect or support a nascent “green” industry (e.g., fuel ethanol). Variation: reluctance to liberalize environmental goods so as to protect products with dual uses (e.g., pumps).

II. The strategic use of environmental policies to protect or support a domestic industry (e.g., chemical residues in textiles or farm products), green or non-green.

III. Government environmental policies that unintentionally reduce foreign producers’ access to the domestic market (e.g., pesticide re-registry laws).

The use of protectionist measures where these undermine sustainable development is reprehensible, but justifying such measures on spurious environmental grounds is worse. It serves to fuel suspicion about measures that are adopted appropriately in response to genuine environmental or developmental concerns. The WTO alone cannot decide the legitimacy of such measures, and should rely on the expertise of other international institutions.

Fears of green protectionism – the use of measures for narrow protectionist ends under the guise of addressing legitimate environmental goals – lie at the heart of much of the opposition to the proper accommodation of environmental concerns in the WTO. Whilst interventionist measures should be dismantled where these are found to frustrate progress on sustainable development, they should be retained where they contribute to such progress. It can, however, be very difficult to distinguish genuine environmental interventions from illegitimate green protectionism: the impacts of any measure tend to be complicated, perhaps affecting natural resource use and economic welfare in many countries. The current rules and institutional arrangements of the WTO do not have the capacity to adequately adjudicate on this key distinction between legitimate interventions and green protectionism.

The first step to addressing the problem is to make sustainable development the transparent goal of international decision-making, including decision making within the WTO. Assessment of interventionist measures on these grounds would entail the need to take full account of their international impacts – in terms both of the developmental and environmental impacts of a measure on other countries, and in terms of the impact on the global environment. Such an assessment must grapple with both trade and environment issues.

That the WTO does not have the capacity or expertise to make them by itself. If the economic instruments in the WTO's toolbox are to be used in pursuit of sustainable development, then the WTO will have to rely on expertise drawn from other international institutions to help with the proper use of these tools. The WTO is simply not equipped to deal with the environmental and developmental elements of the complex decisions outlined above.

To sum up, it is necessary to understand that:

1. WTO Members should use their plenary statements, their interventions in working groups and their communications materials to assert that sustainable development should be the guiding principle in shaping and applying WTO rules – even where this may seem to conflict with expanding trade in goods and services.
2. WTO Members should instruct the Commission on Trade and Environment to contribute, in partnership with bodies such as UNEP, CSD and the MEA Secretariats, to a formal process of dialogue on future regulatory and decision-making relationships between the WTO and other multilateral agencies.

In addition to the information we have to pay attention to some policy recommendations:

- Learn to recognize stealthy protectionism, especially dressed up in green camouflage.
- Don't over-sell the domestic employment benefits of green investments.
- If markets are distorted by other policies, it may be better to fix those policies before committing large public funds.
- Difficult to get the balance right: delaying investments may lock in more polluting activities, but rushing decisions may lock in poorly performing or expensive «greener» solutions.
- We need more transparency on ALL policies, not just current stimulus package, plus better information on what our policies are actually doing for, and to, the environment.

Green protectionism not only a potential problem for the world's trading system, but also to environmental goals. Threat of using trade measures already having a chilling effect on negotiations.

TRAINERS FOR SUSTAINABLE GLOBAL EDUCATION

Globalisation processes have brought European countries and their business operations closer. In order to sustain fierce global competition businesses are not only ought to address new European values and adhere to the rules, standards and regulations set up by the EU governmental institutions but they also constantly seek how to explore collaborative ventures with new partners by fostering innovation on more sophisticated contextualised levels. Globalisation in Europe has been commemorated by several cross-cultural processes which included but was not limited to the European Union opening its doors to the new transitional economies and the countries of the former Soviet Union following an entirely different path of separation. All countries and their nations have undergone a number of serious changes on the levels of culture, politics, economy and languages which subsequently caused a much more complex transition of the meaning and understanding of personal and socio-cultural identity. That has lead to different work-related values and attitudes (Hofstede, 1991) and hence implications on the field of management education and training.

People in countries like Belarus, Ukraine, and Russia had to change their values which were fostered for generations and develop a totally new understanding of a recently alien culture of global business world. In spite of an increasing number of human resource exchanges between countries an effort to introduce new knowledge into a society almost always generates an element of misunderstanding and some degree of social conflict, as imported knowledge and practice are contextually embedded and are themselves a product of culture. The ways business is conducted reflect the norms and values of the society they have been developed in and therefore may be limited for direct application in any other society. This is why it is particularly important to bear in mind that even though Western managerial practices and techniques are proven to work in countries with developed economies, they will not necessarily be similarly effective in societies with economies in transition, particularly if they are not supported and further maintained by the necessary dialogue with the partners who originated this knowledge. This has created a strategic need for the specialists with global awareness – people able to better understand each other to be able to perform complex tasks and take decisions in global settings. Together with extensive technological and business innovations modern educational institutions are motivated to address the issues of global cultural awareness in order to maintain their function sustainably.

The traditional task of academics – to offer informational strategies for learning, to train to successfully access information, to question, to understand and to convert it into knowledge – is transforming. Modern educators are expected to encourage the learners to develop an innovative capacity to learn in different, often cross-cultural circumstances and to master their life-long ability to self-learn. Academics are now required to change their teaching and learning practices in order to meet the needs of learners who highly likely will be applying their skills and knowledge in culturally diverse business environment. While continuing to provide cutting-edge knowledge and skills, educators have to enhance learners' critical cross-cultural awareness enabling them to learn both content and skills that will facilitate effective cross-cultural business operations. According to Bhawuk and Brislin (1992: 416) «to be effective in another culture, people must be interested in other cultures, be sensitive enough to notice cultural differences, and then also be willing to modify their behaviour as an indication of respect for the people of other cultures».

While cross-cultural training has long been advocated as a means of facilitating effective cross-cultural interactions (Mendenhall et al, 2004) the use of cross-cultural training in Higher Education institutions teaching business is not very widespread. Predominantly that was «teachers, peers, technology, course design ... what considered to be key variables influencing the learners' experience and success» in the learning environment (Atack & Rankin, 2002: 457). It is only recently that researchers have started focusing on the expectations of global employers and experiences of learners in the learning and teaching process (McPherson & Baptista-Nunes, 2006; Schuekholz-Lehr, 2007). Trainers for sustainable education must be knowledgeable about the impact of culture on people's values, behaviour, attitudes and ultimately ways of conducting business globally. Preparing learners with global skills will not only require tutors to 'brush' up on their general teaching skills but also to develop and master new roles as well as new approaches to relationships with tutees during the learning process.

JĘZYK POLSKIEJ MNIJSZOŚCI NARODOWEJ ZAMIESZKUJĄCEJ POŁUDNIE UKRAINY

Według raportu Ambasady Polski w Kijowie osoby należące do mniejszości polskiej na Ukrainie w większości zamieszkują terytorium, które nie wchodziło w skład II Rzeczypospolitej. Przeważająca większość ludności polskiej z byłych województw lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławskiego i wołyńskiego, czyli dawnych kresów przedwojennej Rzeczypospolitej, powróciła po wojnie do Polski w ramach kolejnych fal repatriacji. Na miejscu pozostali Polacy zamieszkujący na wschód od rzeki Zbucz, czyli obywatele Ukraińskiej Republiki Rad.

Po rozpadzie ZSRR i odzyskaniu suwerenności przez Ukrainę rozpoczęto proces odradzania się polskości. Na Ukrainie pojawiły się pierwsze polskie organizacje. Już w 1990 r. powołano Związek Polaków na Ukrainie (ZPU), działający najaktywniej na Ukrainie centralnej i wschodniej. To organizacja zrzeszająca obwodowe i miejskie centra kultury polonijnej. A na początku 1992 r. powołano do życia Federację Organizacji Polskich na Ukrainie (FOPU), struktury nadrzędnej aktywnej głównie na Ukrainie zachodniej.

Ostatni przeprowadzony na terenie całej Ukrainy powszechny spis ludności (2001 r.) wskazał, że na terenie całego kraju zamieszkuje ok. 144 tys. osób deklarujących narodowość polską. Jest to znaczący spadek w stosunku do poprzedniego spisu z 1989 r., kiedy odnotowano 219 tys. osób narodowości polskiej. Najwięcej osób pochodzenia polskiego mieszka w obwodzie zytomierskim a następnie – w obwodach zachodniej i centralnej Ukrainy.

A skąd Polacy na południu Ukrainy?

Jest to ludność napływowa. Znalazła się tutaj na skutek różnych wydarzeń politycznych lub ekonomicznych, jakie miały miejsce na przestrzeni XVIII i XX w. Pierwszą falę stanowili przesiedleńcy ekonomiczni, którzy zjawili się na tych terenach zaraz po podbiciu przez carycę Katarzynę II. Zachęcała ona ich do przybywania licznymi nadaniami ziemskimi. Z oferty wolności i ziemi skorzystali ludzie przedsiębiorczy i tacy, którzy stracili w Polsce wszystko na skutek konfiskaty. Są to w części potomkowie zesłańców z polskich zrywów narodowych – Powstania Listopadowego i Powstania Styczniowego, jak również ludności polskiej z byłego Królestwa Polskiego, która znalazła się na tych terenach w wyniku ewakuacji podczas I wojny światowej. I ostatnią liczną grupę stanowią

wewnętrznymi migranci w ramach Związku Radzieckiego. Są to Polacy z Kazachstanu i wschodnich republik Rosji, którym od początku lat 70-tych władze radzieckie zezwoliły na wyjazd z miejsc ich zsyłki. Obecnie szacuje się, że na terenie południowej Ukrainy zamieszkuje według różnych źródeł od 14 do 30 tysięcy osób deklarujących się jako osoby narodowości polskiej.

Jak zauważa w swojej genialnej książce Mykola Riabczuk *Polska, polski, Polacy. Próba filologicznego krajoznawstwa*, Polska dla obywateli byłego Związku Radzieckiego «była jak, kawałek Europy, marsjański statek kosmiczny przerobiony na jeszcze jedną taczkę, ale przerobiony jakby nie do końca, bo pozostały ślady innego architektonicznego stylu, inny język obowiązywał na pokładzie, nie do końca zsowietyzowany, inna też załoga. Ta inność peszyła, kazała mieć się na baczności, intrygowała, pociągała». W stosunku dzisiejszych obywateli Ukrainy widać podobny zachwyty i zdziwienie. Mamy do czynienia z prawdziwym renesansem polskości. Polskie organizacje przeżywają obłędzenie osób, które przypominają sobie o polskich przodkach. Jednocześnie należy zauważyć i podkreślić całkowity zanik znajomości języka polskiego. W działających stowarzyszeniach w Mikołajowie- jednego pod egidą ZPU a drugiego podległego FOPU, naucza się języka polskiego jako obcego, od poziomu zerowego. Grupy średnio lub zaawansowane to wychowankowie szkółek. Ludzie przychodzący do tych organizacji nie wynieśli znajomości języka z domu. Tylko na wsiach- Kachowka, Oktjabrskoe, wśród starszego pokolenia, potomków osób zesłanych tu z zachodniej Ukrainy można jeszcze usłyszeć dialekt lwowski. Jest to o tyle dziwne, że przodkowie dzisiejszej polonii cieszyli się znacznie większą swobodą i nie podlegali takim represjom jak mieszkańcy Kazachstanu czy dalekiej Syberii, gdzie ludność pochodzenia polskiego zachowała język. Nie mieli tak traumatycznych przeżyć jak mieszkańcy zachodniej Ukrainy. Z czy jest to związane i czy spowodowane? Pewną przyczyną wydaje się być brak pokolenia, które pamiętałoby Polskę, nie ma ludzi, którzy opowiadali by młodemu o ojczyźnie. Być może również fakt, że dla większości osób mieszkających te tereny przyjazd tu był wyborem. Oni uciekali do lepszego świata. Z pokolenia na pokolenie utrwalali świadomość, że tu jest ich miejsce. Nie widzieli zagrożenia w asymilacji i dlatego utrata jednego z podstawowych wyznaczników wspólnoty- języka, nie wydawała się dla nich niczym groźnym.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Утвердження і забезпечення права людини на освіту в будь-якій країні є одним із найважливіших обов'язків держави. Це зумовлено тим, що освіта в сучасному глобалізованому й інформатизованому світі все більше стає вирішальним чинником суспільного прогресу і національної безпеки, важливою складовою повного розвитку людської особистості, збільшення поваги до прав і свобод людини. Сьогодні цілком очевидно, що без необхідної освіти людина не зможе забезпечити собі належних умов життя і реалізуватись як особистість, а також усвідомити і захистити свої права. Високий рівень освіченості населення є важливим чинником, що позитивно впливає на створення сприятливих умов для повної реалізації прав і свобод людини і громадянина. Особливого значення освіта набуває в часи становлення нашої держави як суверенної, демократичної та правової, суб'єкта Європейського співтовариства, повноправного учасника Болонського процесу. В останні десятиріччя у повній відповідності з суспільними потребами йде інтенсивне формування загальної теорії безпеки життєдіяльності світового співтовариства, яка включає всі аспекти від екологічних, економічних, технічних до соціальних, воєнних, політичних. Механізмом для забезпечення безпеки життєдіяльності населення є державне управління у сфері цивільного захисту, що неможливо без теоретико-методологічного обґрунтування функцій, структури, повноважень та особливостей органів державної влади усіх рівнів у підготовці фахівців з цивільного захисту.

Оскільки ефективна діяльність фахівців з надзвичайних ситуацій в екстремальних умовах можлива лише за умови повноцінної підготовленості до цього, а дії в таких ситуаціях для них мають бути звичною нормою, то професійна підготовка до діяльності в екстремальних умовах має враховувати сучасні світові тенденції, принципи розвитку всієї системи освіти і професійної підготовки у світі та нашій державі, її теоретико-методологічні й методичні аспекти, зміст і складність завдань, фізичне й психічне навантаження, а також специфічне призначення підрозділів цивільного захисту[3].

Тим більше, що така спеціалізована підготовка органічно поєднується із підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації державних службовців в сфері цивільного захисту, необхідність якої обумовлюється

специфікою діяльності підсистеми захисту населення від надзвичайних ситуацій. В сукупності це надає змогу виконувати поставлені завдання на належному рівні, формуючи виважені підходи до організації діяльності із захисту населення від надзвичайних ситуацій.

Підготовку висококваліфікованих працівників підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій спроможні забезпечити лише спеціалізовані навчальні заклади, що як оперативний резерв беруть участь у вирішенні завдань, визначених Законом України «Про Цивільну оборону України». Адже протидіяти сучасній зростанню кількості та масштабів наслідків надзвичайних ситуацій здатні лише кваліфіковані, компетентні, фізично розвинені рятувальники, які мають спеціальні навички.

Удосконалення відомчої освіти в системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій – нагальна вимога сьогодення, зумовлена завданнями реформування старої системи підготовки кадрів з метою підвищення ефективності її діяльності щодо захисту громадян, у боротьбі з надзвичайними ситуаціями і техногенними катастрофами.

Найважливішим чинником вдосконалення освітнього процесу є потенціал науково-педагогічних кадрів вищих навчальних закладів ДСНС України, який вимагає омолодження і поповнення. Для цього необхідно передбачити подальший розвиток системи ад'юнктур і докторантур як основного механізму післядипломної професійної освіти, розширення спектра наукових спеціальностей підготовки, що забезпечить стабільне відтворення науково-педагогічних кадрів. Необхідне уточнення порядку прийому до ад'юнктури осіб, що отримали вищу професійну освіту різних ступенів кваліфікації – спеціаліст, магістр; створення ряду ступенів навчання в ад'юнктурі, коли на першому році навчання основна увага надавалася б теоретичній підготовці, а на подальших двох – власне роботі над дисертаційним дослідженням під керівництвом наукового керівника [1].

З метою підвищення рівня професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів ДСНС України, рекомендованих до надходження в ад'юнктуру, доцільно передбачити можливість наукового стажування кандидатів в ад'юнктуру. Передбачається диференціювати терміни навчання в ад'юнктурі, що створить сприятливі умови для якісної підготовки дисертаційних досліджень, відновити принципи, форми і методи комплектування ад'юнктур з метою ширшого залучення здібних до наукової творчості співробітників, що ми ють досвід практичної роботи. Для підвищення рівня професійної підготовки ад'юнктів і створення системи дієвого контролю за їх навчанням необхідні заходи і вдосконалення технології післядипломної професійної освіти, що

включають стандартизацію відомчої післядипломної освіти.

Вдосконалення підготовки кваліфікованих кадрів для органів ДСНС України неможливе без підвищення ефективності системи виховання необхідних професійно-етичних якостей майбутніх рятувальників. Метою професійного виховання є формування, підготовка і розвиток професійно орієнтованого співробітника, що володіє державно-правовим світоглядом, здібностями до всестороннього розвитку і стійкими навиками виконання посадових обов'язків [2].

Тому пріоритетність професійної освіти, поряд з іншими видами діяльності, таким чином прямо пов'язана з інтересом соціуму до процесу й результату свого розвитку. Безупинно транслюючи колективний досвід поколінь, освіта стає одночасно процесом і результатом індивідуального й суспільного розвитку у двох тимчасових проекціях (проекція в минуле та в майбутнє). Професійна освіта, що забезпечує відповідність загальної і професійної культури фахівців сучасному рівню розвитку економіки, відтворення і розвиток кадрового потенціалу у відповідності із запитами ринку праці – виступає вирішальним чинником економічного і соціального прогресу суспільства.

Таким чином, підсумовуючи, зазначимо, що зміст підготовки фахівців, діяльність яких зумовлено роботу в екстремальних умовах, її особливості, визначаються потребами сьогодення та необхідністю набуття справжньої фахової майстерності, професійні компетенції якої мають бути чітко визначені на основі національної стандартної класифікації освіти. А знання, навички та вміння мають удосконалюватися в процесі діяльності, шляхом наукового супроводу та забезпечення діяльності кожного із підрозділів всієї системи захисту населення від надзвичайних ситуацій.

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Згідно із законодавством України державно-приватне партнерство це система відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та користуванні (експлуатації) такими об'єктами. В Україні закон «Про державно-приватне партнерство» передбачає реалізацію проектів лише у формі договору, тоді як, наприклад, у ряді європейських країн такого обмеження немає, переважно створюється спеціальна структура у формі юридичної особи за участю публічного і приватного партнера, у ряді випадків – ще за участю фінансових інститутів. У рамках даного об'єднання і укладаються договори, що дозволяє досягти максимальної структурованості і прозорості операції.

Доцільність використання механізмів державно-приватного партнерства (ДПП) в соціальній сфері України обумовлюється високими потребами в позабюджетних коштах та використанні ефективних методів управління для підвищення забезпеченості населення послугами охорони здоров'я, освіти, культури, житлово-комунального господарства і т. д.

Характер взаємодії влади і бізнесу є одним з найважливіших індикаторів стану суспільства в цілому. Чим вище ефективність взаємодії підприємницького та державного секторів, тим більше позитивний вплив на добробут суспільства в цілому. Тому в умовах трансформації економіки України на сучасному етапі її розвитку об'єктивно необхідний пошук можливих спільних взаємовигідних напрямків діяльності держави та бізнесу у вирішенні соціальних проблем суспільства, вдосконаленні та розробки ефективних механізмів такої взаємодії, вигідного усім сторонам.

Необхідно підкреслити, що соціальна політика держави, що проводиться в даний час в Україні, не може, на нашу думку, повністю забезпечити усунення негативного впливу фінансової кризи та сприяти створенню умов для нормальної життєдіяльності різних категорій населення. На сучасному етапі розвитку особливо яскраво почали виявлятися негативні тенденції, пов'язані із загостренням протиріччя

інтересів бізнесу і влади; ускладненням відносин між роботодавцями, державою і суспільством; із зростанням тіньової економіки і посиленням корупції в державному апараті; відтоком фінансових ресурсів з обороту підприємств реального сектору економіки.

Для подолання проблем кризи і виведення економіки на траєкторію сталого розвитку, необхідний, перш за все, перехід до інноваційного типу суспільного виробництва і відповідному йому типу зайнятості. Для інноваційної економіки, економіки знань з високою інформаційною та інтелектуальною «ємністю» необхідні фахівці, що володіють гнучкістю, мобільністю й високим ступенем адаптації до нових умов, до постійного оновлення, нового змісту, видам і формам зайнятості. Працівника, затребуваного в умовах модернізації, реально підготувати тільки при взаємопов'язаному функціонуванні професійної освіти й ринку праці.

Корупція є однією з ключових проблем відкритої співпраці влади та бізнесу у реалізації соціальних проектів, оскільки вона перешкоджає процесам встановлення ефективного балансу інтересів органів влади та приватного підприємництва в цілях відтворення економічного потенціалу певних території країни, блокує механізми захисту соціально-економічних інтересів населення, обмежує участь представників громадськості в контрольних заходах але кожному соціально-економічному зростанню. Ця теза доводить практика реалізації національного проекту

Спільна співпраця державних органів та приватних підприємств у вирішенні завдань соціального розвитку суспільства, зокрема, в реалізації загальнодержавних програм відкриває широкі додаткові можливості дотримання інтересів обох сторін, підвищення рівня управління та результативності господарювання, виконання державних соціальних програм, навіть незважаючи на труднощі кризи.

Налагодження ділових контактів дозволяє організувати спільне планування в реалізації державних соціальних проектів, підвищуючи відповідальність обох сторін за виконання намічених планом завдань.

На сьогодні очевидно є об'єктивна необхідність модернізації та трансформації економіки, соціального оновлення як державного, так і приватного секторів вимагає не тільки їх співпраці, але і врахування інтересів усього суспільства при його здійсненні. Наявність довіри між владою, бізнесом і активною частиною суспільства буде означати, що оновлення економіки стає реальністю.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ, ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ АВТОНОМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Сучасні політичні та соціально-економічні перетворення в Українській державі ставлять перед освітньою галуззю нові завдання, пов'язані, в тому числі, з теоретико-методологічним обґрунтуванням необхідності вдосконалення механізмів державного управління системою вищої освіти в країні. Новий механізм управління освітою вимагає розвитку автономії навчальних закладів, яка повинна здійснюватись на основі внутрішнього академічного контролю, зовнішнього контролю, послаблення регламентації всіх видів діяльності освітніх установ за умови виконання ними вимог державних освітніх стандартів. Механізми державного регулювання системи вищої освіти мають забезпечувати державну стратегію розвитку вищої освіти, її прогнозування та програмування: сприяти удосконаленню діяльності органів державного управління у сфері освіти; спрямувати навчально-виховний процес на всебічний розвиток особистості, задоволення її потреб, виховання свідомого громадянина, задовольняти запити суспільства та ринку праці в конкурентоспроможних, компетентних та відповідальних фахівцях, визначити відповідальність виробників освітніх послуг за надану ними якість. Принципи та цілі освітньої політики відрізняються найбільшою статичністю. Їх зміна, як правило, є наслідком зміни або серйозного коригування політичного курсу. Дії ж суспільства і держави щодо розвитку системи освіти в досягненні декларованих цілей повинні змінюватися достатньо динамічно, адекватно реагуючи на різні чинники. Тому, характеризуючи освітню політику, важливо не тільки вивчати декларовані цілі, скільки піддавати аналізу реальні дії і конкретні результати розвитку освітньої системи.

Тому у відповідності до міжнародних стандартів серії ISO 180 9000, основою діяльності вищих навчальних закладів можуть стати вісім головних принципів або умов менеджменту якості:

- орієнтація на споживача освітніх послуг і підвищення якості підготовки випускників вищих навчальних закладів;
- компетентне, толерантне керівництво (жорсткі вимоги до професійних і моральних якостей ректорів, директорів, проректорів вищих навчальних закладів);
- демократичні засади управління персоналом (створення і підтримка такого рівня мікроклімату, завдяки якому стає можливим

повне залучення всіх необхідних категорій працівників для виконання головного завдання вищого навчального закладу – якісної підготовки спеціалістів);

- процесуальний підхід до управління всіма ланками вищого навчального закладу;
- системний підхід до управління якістю;
- постійне вдосконалення навчального процесу;
- наукове обґрунтування прийняття управлінських рішень;
- взаємовигідні відносини з постачальниками абітурієнтів (загальноосвітні школи, гімназії, ліцеї, ПТУ, коледжі та ін.).

Якість вищої освіти, безумовно, є основою для створення Європейського освітнього простору. Світовий досвід має багато позитивних надбань, врахування яких сприятиме розвитку нашої держави та її освітньої галузі. Але реформування у будь-якій сфері, а в освіті особливо, слід здійснювати так, щоб наслідки змін сприяли розвитку України в цілому, а національна освіта не втратила своїх здобутків. Отже, необхідні кардинальні кроки щодо внутрішньої модернізації та структурної перебудови як самої системи вищої освіти, так і механізмів державного управління ними. Розвиток системи вищих навчальних закладів в умовах трансформаційного суспільства об'єктивно змінює традиційні й формує нові взаємозв'язки між освітою та іншими соціальними інституціями, що робить актуальним питання з формування нової державної політики у сфері освітніх послуг.

Таким чином вивчення механізму управління сферою вищої освіти набирає все більшої ваги й потребує глибокого системного реформування з метою збереження її потенціалу та обсягу підготовки пріоритетних напрямів освіти й науки, приведення у відповідність із найновішими світовими досягненнями сучасної науки. Це зумовлює перебудову роботи вищої школи, її управління на основі державної політики, адекватної сучасним вимогам до спеціалістів. Необхідно зазначити, що найхарактернішою ознакою державного управління визначено ті механізми, що належать до класу інноваційних. Цим ознакам відповідають стандарти вищої освіти, які є інноваційними механізмами державного управління. Законом України “Про вищу освіту” встановлено, що стандарт вищої освіти – це сукупність норм, які визначають зміст вищої освіти, зміст навчання, засоби діагностики якості вищої освіти та нормативний термін навчання .

Під стандартизацією у сфері державно-управлінської освіти слід розуміти процес вироблення і впровадження в життя освітніх стандартів, які забезпечують набуття студентами професійної компетентності. Інноваційний розвиток вищої школи припускає зміну принципів і

механізмів державного управління нею. Оптимізація управління передбачає скорочення рівнів управління, його децентралізацію, розширення соціальної бази, підвищення дисципліни суб'єктів управлінських відносин. Для формування державно-суспільного управління потрібне дотримання не тільки взаємного інтересу суб'єктів, але й взаємних зобов'язань, відповідальності. Механізми державного управління стійким розвитком в освітній системі являють собою динамічну структуру гнучкої взаємодії соціальних суб'єктів, характер якої складається й визначається соціальним поведінням цих суб'єктів. Механізми державного управління виконують регулюючу й мобілізуючу функції, що виявляється в активізації суб'єктів управління та зміні їх цільових і ціннісних настанов у процесі проектування змін в освіті, забезпечує зв'язок і взаємозумовленість управлінських рішень.

ЗМІСТ

<i>Мамчур Л. В.</i> Аграрна розписка – вид цінних паперів?	1
<i>Жиленко С. М.</i> Методичні підходи до проблеми визначення державного боргу	4
<i>Коцан І. Я.</i> Стратегічні пріоритети розвитку міжнародної співпраці Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки	8
<i>Майструк Н. О.</i> Проблема академічної свободи та університетської автономії в контексті глобалізації освіти	13
<i>Синьов О. В.</i> Публічне адміністрування в предметі адміністративного права	15
<i>Січко Д. С.</i> Цивільно-правовий захист акціонерів	18
<i>Передерій Г. М.</i> Концептуальні картини світу, втілені в англomовній поетичній драмі	21
<i>Демків У. Я.</i> Місце інтервенції в системі засобів міжнародного впливу держави	24
<i>Соловьев С. Н., Боду С. Ж.</i> Экологический аспект триботехнологии	27
<i>Чорна В. О., Крашенінніков М. О.</i> Чинники виникнення сурогатного материнства в сучасному суспільстві	29
<i>Шаповалова О. І.</i> Проблема визначення дій людини як об'єкта цивільних прав	31
<i>Шаповалова О. І., Зінченко О.</i> Правова природа договору купівлі-продажу-оренди житла	34
<i>Shevchenko D. V.</i> Trade implication of green protectionism in modern world economy	38
<i>Yakavenka Hanna.</i> Trainers for sustainable global education	41
<i>Michalina Lisiak.</i> Język polskiej mniejszości narodowej zamieszkującej południe Ukrainy	43
<i>Ромін А. В.</i> Особливості підготовки майбутніх фахівців системи цивільного захисту України	45

<i>Дегтяр О. А.</i> Розвиток державно-приватного партнерства	48
<i>Садковий В. П., Домбровська С. М.</i> Удосконалення якості освіти, як один з напрямів автономізації навчальних закладів	50

ДЛЯ НОТАТОК

Технічний редактор *М. Шевчук*.
Комп'ютерна верстка *М. Шевчук*.
Друк *О. Полівцова*. Фальцовально-палітурні роботи *Ю. Шаповалова*.

Підп. до друку 03.06.2013 р.
Формат 60x84^{1/16}. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 2,55. Обл.-вид. арк. 2,23.
Тираж 20 пр. Зам. № 4212.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: vrector@chdu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009 р.

АДРЕСА ОРГКОМІТЕТУ:

**Міжнародна науково-практична конференція
«ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ – 2013:
СТРАТЕГІЇ КРАЇН ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ
В ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ»**

Чорноморський державний університет
імені Петра Могили,
вул. 68 Десантників, 10,
м. Миколаїв, 54003, Україна

Тел.: (+380512) 50-03-33

(+380512) 50-03-32

(+380512) 76-55-99

Факс: (+380512) 50-03-33 / 50-00-69

E-mail: rector@chdu.edu.ua , vrector@chdu.edu.ua,
avi@chdu.edu.ua, of@chdu.edu.ua

WEB: <http://www.chdu.edu.ua>

